

Cooperació catalana

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Març 2024
Any 44è
PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Camins km0, turisme cooperatiu, sostenible i local

Pàg. 10

ENTREVISTA:
"No podem continuar sent
el pati d'escola de la gent
de ciutat".

Pàg. 13

**ECONOMIA PER
LA VIDA:**
Reflexions sobre els acords
de la COP28 i properes passes.

Pàg. 16

**PREMIS ECONOMIA
SOCIAL 2023:**
El cooperativisme agrari al
Camp de Tarragona (1906-1936).

Pàg. 20

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SePrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

40 anys
cooperant per
transformar

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Agnès Giner, Carla Liébana, Antònia Montaner, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Jordi Rojas, Àlex Romaguera, Lorena Torró, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Camins Km0, SCCL

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Raül Sala.

05

EDITORIAL

Esperança activa per a aquest 2024.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

2024: l'any del cooperativisme català.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Camins Km0, turisme cooperatiu, sostenible i local al Camp de Tarragona.
Pep Valenzuela

13

L'ENTREVISTA

Jordi Reixachs, Yolanda Ruiz i Marc Sánchez.
Sara Blázquez

16

ECONOMIA PER LA VIDA

Ja està tot perdut? Reflexions sobre els acords de la COP28 i properes passes.
Bruna Cañada i Clàudia Custodio

20

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2023

El cooperativisme agrari al Camp de Tarragona (1906-1936).
Mireia Oncins

25

RESSENYA

El capital ha declarat la guerra a la vida.
Ricard Pedreira

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Raül Sala i Navas

(Mataró, 1979), administrador de l'espai de cotreball Cafè de Mar de la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró i dissenyador gràfic web a l'associació cultural Aiguamoll

Del cooperativisme em sembla atractiu

treballar en projectes on totes compartim responsabilitats i on totes ens sentim part de l'entitat. És un sector que intenta allunyar-se de les pràctiques més habituals del capitalisme i que en la seva vessant d'ESS ajuda a millorar les condicions de vida de la gent. També et permet crear xarxa amb altres cooperatives.

En canvi, del cooperativisme no em convenç

que en molts casos són projectes precaris i que depenen massa d'ajudes públiques.

El meu primer contacte amb el cooperativisme

va ser de petit. El meu pare va treballar en una fusteria cooperativa amb dos socis més. L'any 2022 ens incorporem al viver d'empreses de Cafè de Mar, equipament gestionat per la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró, amb l'associació cultural Aiguamoll, i començo a entendre molt millor el concepte i a visualitzar tota la feina que es fa des de l'economia social i solidària.

La lluita és pels drets de les dones, pels de totes!!!

Som al març, mes en què es commemoren els avanços que les lluites col·lectives han aconseguit en pro del reconeixement dels drets de les dones, drets que, com deia l'Angela Davis, fa que a les dones se'ns consideri éssers humans.

A més de recordar aquestes fites, hem de mirar al nostre voltant i adonar-nos de la situació que pateixen les dones migrades en situació administrativa irregular. S'estima que a l'Estat espanyol hi ha prop de mig milió de persones sense documentació, de les quals un 55% són dones i 150.000 menors d'edat. L'origen majoritari d'aquesta migració és l'Amèrica Llatina: prop del 77%, molt lluny de les xifres que de manera racista posen el focus de la immigració a la frontera sud.

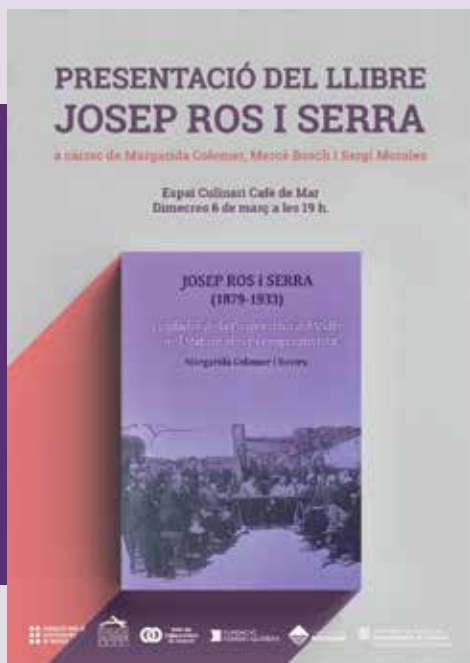
Les dones migrades (totes, no només les que es troben en situació administrativa irregular) són víctimes d'un mercat laboral on es reproduïxen els rols i estereotips de gènere. Prop del 40% treballa en activitats relacionades amb les cures i l'atenció a persones, on les jornades laborals setmanals poden arribar a les vuitanta hores. I ho fan sense contracte ni prestacions socials, sotmeses a totes les formes de violència, incloent-hi la sexual.

Un altre àmbit on l'explotació cap a les dones migrades és esgarrifosa és l'agrícola. El passat 20 de febrer, la Policia Nacional va alliberar 21 persones víctimes d'explotació laboral a Sevilla. Dones a les quals no se'ls permetia beure ni menjar durant les seves jornades laborals, malgrat les altes temperatures. El treball físic que feien va provocar que, fins i tot una d'elles, sofrís un avortament. Molt segurament, com ha passat en la majoria dels casos denunciats sobre les condicions laborals d'aquest col·lectiu, els empresaris no aniran a judici i aquestes dones acabaran tornant als seus països sense haver pogut accedir als mínims de justícia i reparació. Tampoc no volem deixar d'esmentar les dones que es troben al pavelló de dones del Centre d'Internament d'Estrangers CIE de Barcelona, obert al febrer de l'any passat. Moltes d'elles són treballadores sexuals i tenen fills menors a càrrec.

A l'explotació inhumana s'afegeix el racisme institucional que impedeix que totes aquestes dones puguin accedir als seus drets. La lluita feminista ha de projectar-se cap al futur, perquè la lluita és pels drets de totes, per canviar aquest sistema masclista i racista. Per això el feminisme serà antiracista o no serà.

Foto: REGULARIZACIÓN, YA

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE SOBRE EL COOPERATIVISTA JOSEP ROS I SERRA

El dimecres 6 de març, L'Espai Culinari Cafè de Mar va ser el lloc de trobada per a la presentació del llibre *Josep Ros i Serra (1879 – 1933): Fundador de la Cooperativa del Vidre en el Mataró obrer i cooperativista*, escrit per la historiadora Margarida Colomer i Rovira.

El llibre ens submergeix en la vida de Josep Ros i Serra, una figura clau en el moviment obrer i cooperatiu de Mataró. A través de meticoloses investigacions, Colomer revela els detalls de la seva vida i els seus ideals, explorant també la seva relació amb altres protagonistes com Joan Peiró i Belis, dirigent anarcosindicalista que va trobar aixopluc en aquesta ciutat en temps de persecució.

Margarida Colomer i Rovira, nascuda el 1944 a Vilassar de Mar i que avui viu a Argentona, és una figura destacada en l'àmbit de la història local del Maresme. Amb una extensa carrera com a professora de ciències socials i historiadora, Colomer s'ha dedicat a explorar els diversos aspectes de la història contemporània de la comarca. El seu treball ha estat reconegut amb el Premi Memorial Estrella Casas i Costa el 2003, atorgat per l'Institut de Ciències Socials d'Educació de la Universitat de Barcelona i la Fundació Estrella Casas i Costa-Manu- al Parés i Maicas.

El llibre desvetlla els orígens de la Cooperativa del Vidre a través de l'estudi dels moviments obrer i cooperatiu a Mataró durant les primeres dècades del segle XX. Mitjançant testimonis documentals, Colomer reconstrueix els inicis d'aquesta cooperativa, aprofundint en els valors republicans i la lluita sindical que la van configurar.

Aquest projecte ha estat possible gràcies al suport de diverses entitats compromeses amb la difusió de la cultura i la història local, incloent-hi la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró, la Fundació Salvador Seguí, la Unió de Cooperadors de Mataró, la Fundació Ferrer i Guàrdia, el Consell Comarcal del Maresme i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, entre altres.

Més info: www.uniocoopmataro.cat

Neix CEL COOP,
un segell per
impulsar les
comunitats
energètiques locals
cooperatives

Impulsar les comunitats d'energia local en forma de cooperativa, avançar cap a la transició ecosocial i guanyar justícia energètica. Aquests són els tres objectius principals que han dut una quarantena de cooperatives de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya a crear el segell de qualitat CEL Coop. Sota aquesta marca, sumaran esforços per oferir un acompanyament integral a totes les persones i entitats públiques o privades que vulguin crear una comunitat d'energia local (CEL) cooperativa o que ja estiguin en procés de constitució.

La iniciativa arriba en un moment en què, a Catalunya, cada cop hi ha més CEL. Es tracta d'iniciatives col·lectives que neixen amb la fita de generar energia renovable elèctrica o tèrmica i destinar-la a l'autoconsum, a entitats que tenen necessitats energètiques o a col·lectius que es troben en risc de pobresa energètica.

Amb la constitució de CEL Coop, el cooperativisme reivindica el model cooperatiu com la fórmula que més s'ajusta a l'hora de crear una comunitat d'energia local. Sumant el cooperativisme a les CEL, el resultat que se n'obté és una entitat oberta i participativa que es regeix de forma autogestionada i que treballa a favor de la sobirania energètica, l'impacte social, la justícia energètica i la governança compartida i democràtica.

Més informació sobre les comunitats d'energia local cooperatives i sobre el segell CEL Coop:

www.cooperativest treball.coop

L'ECOLOGIA CENTRA L'INFORME DEL MERCAT SOCIAL 2023

Més de 1.400 entitats de l'ecosistema de l'economia social i solidària de Catalunya han participat en l'Informe del Mercat Social 2023, que elabora anualment la Xarxa d'Economia Solidària (XES).

Aquestes entitats tenen fins a nou formes jurídiques diferents, tot i que el cooperativisme i l'associacionisme són les més presents amb un 39% i un 26% respectivament. Duen a terme la seva activitat en quinze sectors econòmics: comunicació, tecnologia i electrònica, assessorament, finançament i moneda

social, subministraments, cultura i oci, salut i cures, espais i xarxes, educació i investigació, habitatge i gestió de l'entorn, tèxtil, alimentació, logística, producció i/o venda d'altres productes manufacturats i restauració i hostaleria.

De les dades que es recullen a l'informe, destaca que el 70% de les organitzacions participants prenen mesures per reduir i/o compensar l'empremta ecològica de l'activitat econòmica; que un 87% prioritza productes ecològics i serveis amb minimització de l'impacte ambiental,

que dos terços de les entitats reutilitzen i/o reparen aparells electrònics i més de la meitat col·laboren amb entitats de l'economia circular per reaprofitar material o productes que ja no es fan servir.

No obstant això, la XES reconeix també que hi ha marge de millora, ja que s'observa una manca de coincidència entre els compromisos de les entitats en matèria de sostenibilitat ecològica i les accions reals que duen a terme.

+ info i informe: www.xes.cat

La FCAC presenta una bateria de millores a la Política Agrària Comuna per fer front als nous reptes

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) ha definit una bateria de mesures perquè la Política Agrària Comuna (PAC) permeti fer front als nous reptes d'estructuració, vertebració i sostenibilitat del sector agrari. Les propostes ja s'han traslladat al Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural i està previst fer-les arribar també al Ministeri d'Agricultura, que ha anunciat la intenció de modificar el Pla Estratègic de la PAC perquè s'apliqui a partir del 2025.

L'estudi de la FCAC treballa amb dades del Fons Estatal de Garantia Agrària (FEGA), dependent del Ministeri d'Agricultura, i posa l'atenció en els eco-règims perquè són la principal novetat de la PAC i remuneren les explotacions amb pràctiques agrícoles o ramaderes beneficioses per al medi ambient.

Fruit d'aquesta avaluació, les mesures que proposa la FCAC inclouen revisar l'eco-règim per a cultius llenyosos en secà. En concret, es proposa que es puguin incorporar restes de poda a les cobertes inertes en parcel·les planes, amb pendent moderat o en terrasses ja que, en aquestes parcel·les, el risc d'erosió és baix i els beneficis ambientals d'esmicolar i enterrar les restes de poda són rellevants.

També es reclama millorar l'accés a la reserva nacional de determinades explotacions de fruita i horta i vinya, i que es faci marxa enrere en el canvi a la taula de correspondències per a la determinació de la càrrega ramadera, tornant a implementar la vigent en el període anterior.

Finalment, s'insisteix a implantar organitzacions de productors i programes operatius en el sector de planta viva per tal de ser més eficients en la comercialització.

Font: FCAC

+ info: www.cooperativesagraries.cat

Reformulem les bases de la nova col·lecció “LLAVORS”

La Fundació Roca Galès reformula la convocatòria per a cercar persones interessades a escriure un llibre sobre les cooperatives d'ensenyament catalanes durant el període comprès entre el final de la dècada de 1960 i els inicis d'aquest segle. Aquest llibre es publicarà dins d'una nova col·lecció de llibres anomenada “Llavors”.

El contingut del llibre haurà de complir l'enfocament de la nova col·lecció, que es basa en:

- Enfocament col·lectiu, en comptes d'una història de “personalitats”.
- Feminista, en què les dones apareguin, almenys, en paritat amb els homes, i en què la seva absència i subalternitat de rols s'expliqui com una conseqüència de la ideologia patriarcal, també dins del cooperativisme.
- Social: posant l'accent en les cooperatives per sobre de les federacions i les administracions.
- Actual, donant una rellevància especial a aquells fets i debats que poden ajudar el moviment cooperatiu actual.

A aquesta convocatòria podran presentar-se persones físiques, sigui de manera individual o en grup, que siguin periodistes, historiadores, sociòlogues i/o expertes en cooperativisme.

Les persones interessades hauran d'enviar el seu currículum juntament amb una carta de trajectòria i motivació, així com un incipient esquema de treball sobre el llibre. El termini ampliat de presentació és el **15 de març de 2024**.

Trobareu les bases i tots el detalls de la convocatòria a: www.rocagales.cat

Jornada

Les cooperatives han de créixer?

Com?

2 de març
de 10 a 18 h

Cafè de Mar
c. Santa Rita, 1
Mataró

2024: L'ANY DEL COOPERATIVISME CATALÀ

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

En una conjuntura social cada cop més complexa, on els desafiaments econòmics i les desigualtats socials es tornen més pronunciades, es fa imperatiu promoure models socioeconòmics que posin les persones al centre, alhora que contribueixen al progrés social. En aquest context, l'any 2024 volem alçar la veu i celebrar que a casa nostra tenim les eines i persones per promoure un canvi, celebrant, el juliol del 2024, el primer Congrés del Cooperativisme de Catalunya, un esdeveniment referent que actuarà com a altaveu per difondre el cooperativisme, així com pràctiques empresarials innovadores com a mitjà per contribuir en una millora social i econòmica del nostre país.

Des de fa 125 anys, el cooperativisme ha estat un motor de creació de noves oportunitats a Catalunya. Al camp i a la mar, als pobles i a les ciutats, milers de famílies treballadores s'han autoorganitzat en cooperatives, sindicats, mútues, escoles i ateneus per fer front als reptes quotidians mitjançant l'autogestió, la solidaritat i el suport mutu.

Les cooperatives són un model heterogeni de fer empresa, on conviuen cooperatives d'àmbit més rural i cooperatives de gran dimensió i projecció exterior. Aquesta heterogeneïtat esdevé una riquesa per al país, ja que les cooperatives s'adapten a les necessitats socioeconòmiques de l'entorn on rau i permeten la seva millora.

Avui, la fortalesa del cooperativisme català ens ha portat a liderar el nombre de cooperatives a l'Estat Espanyol, amb un model propi i singular que és referent a Europa. L'arrelament territorial, la diversificació de sectors, l'aposta per la innovació, la intercooperació, la construcció participativa de polítiques i l'acompanyament a la creació de cooperatives són trets distintius del teixit cooperativista català.

A més, en un món cada vegada més globalitzat i tecnològicament avançat, les cooperatives catalanes han sabut aprofitar les oportunitats que brinden la digitalització i l'economia col·laborativa; projectes innovadors com a plataformes de consum cooperatiu, xarxes d'inter-

canvi de coneixements i cooperatives d'energies renovables estan marcant la pauta en la cerca d'un model econòmic més humà i resilient.

Per totes aquestes raons, el Congrés del Cooperativisme no sols serà un espai de reflexió i debat, sinó també una plataforma per a enfortir la xarxa de cooperatives, compartir bones pràctiques i traçar estratègies conjuntes per a enfrontar els reptes futurs. La col·laboració entre cooperatives, institucions governamentals i la societat civil serà crucial per a impulsar el creixement del moviment cooperativista i garantir la seva sostenibilitat a llarg termini.

En resum, el 2024 s'albira com l'any del cooperativisme català, un moment per a celebrar els assoliments aconseguits, però també per a renovar el compromís amb els valors de solidaritat, democràcia i equitat que ens guien. Catalunya serà testimoni d'una fita que vol encarnar un futur en què el cooperativisme es posiciona com el motor necessari per a un país just i inclusiu.

Camins Km0, turisme cooperatiu, sostenible i local al Camp de Tarragona

Parafrasejant el gran Heràclit, mai no faràs dues vegades la mateixa ruta turística a les terres de l'Alt Camp, Tarragonès i Costa Daurada, creades i dirigides per la Laura i la Maria de la cooperativa Camins Km0. A més a més, perquè es tracta d'un turisme socialment i ecològicament orientat i conscient: «Un dels nostres principals compromisos és fomentar activitats econòmiques sostenibles que promocionin el producte km-0 i els projectes locals», estableixen d'entrada al seu web, tot afegint: «Perquè actuar localment genera canvis globals. La cooperació, el treball associatiu i en xarxa, dinamitzen l'economia real i fomenten l'arrelament al territori».

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Cartell de la Ruta Jujol.

No ha estat fàcil arrencar, confessen. A les dificultats pròpies d'obrir-se un espai pròpies per a qualsevol nova proposta, Camins Km0 hagué d'afrontar d'entrada els rigors del confinament sanitari per la covid, recorda la Maria José Santiago Gómez de Agüero, cofundadora i, actualment, secretària, la solitud viral (aquí, literalment, per les conseqüències del tristament famós bitxo). Per cert, segurament s'acabarà parlant de la generació de cooperatives covid, que no són poques les nascudes enmig de la tempesta.

Després d'un inici «molt fluix i inesperat, sorprenent», a finals del 2019, quan publicaren tres rutes: «Paisatge Pedra i Vi» i, després, la de Rabassats, en un jaciment iber, es trobaren amb dos encàrrecs, «molt xulos i que semblaven potents», que els animaren prou. Decidiren llavors donar d'alta la cooperativa. Però al març, confinament. «Els primers mesos no se sabia què es podria fer», explica la Laura Oliva Palau, diplomada en Restauració de Béns immobles i

patrimoni i Història de l'Art, també fundadora i, ara, presidenta, «i així va passar tot l'any». I el 2021, «la gent no se'n recorda, però per al turisme va ser molt desastrós perquè no es podien fer visites».

El 2022, «la gent no hi era», afirma amb àcida sornegueria la Maria, diplomada en empreses i activitats turístiques, i «el projecte no acabava d'arrencar». Tenien clar, en tot cas, que «això és un procés», i explica: «fas coses amb molt d'amor, te les estimes molt, hi has posat moltes hores, moltes il·lusions, les has suat, les has treballat; vull dir, per exemple, que vam anar a arreglar el pas del riu, una passera i unes escales allà de pedra seca *superxules*. I no hem volgut de cap manera deixar tot això en un calaix».

I el 2023? La Maria i la Laura es miren i riuen: «aquest any, sí! Les propostes i encàrrecs han funcionat prou bé, suficient per esvair dubtes. Anem endavant», asseguren.

Peces clau en aquest trajecte han estat la ruta de Montferri, un encàr-

rec de l'Ajuntament, amb centre al santuari de la Mare de Déu de Montserrat de Montferri, que es va estendre al poble, per dinamitzar comerços i productors. Després, un altre encàrrec, aquest pel projecte Singulars, amb cooperatives i autònoms, gestionat per l'Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona, per dinamitzar turísticament i econòmicament la zona de la Plana.

La Laura explica que treballen en tres paisatges molt diferenciats: muntanya, riu i plana agrícola. Es tractava de crear rutes turístiques per mostrar el paisatge, el patrimoni i les cooperatives i l'economia social i solidària en general, i el producte local, com ara l'oli, les garrofes, allotjaments rurals, restauradors i altres. Això va ser liderat per la cooperativa de produccions audiovisuals Produccions Saurines.

Parlant clar i català, els tres primers anys han estat una duríssima prova de foc, i l'han superada amb molta dedicació i poc suport. «No teníem un coixinet fet per suportar»,

declaren. Encara bé que, cotitzant com a autònomes, van gaudir d'alguna bonificació; que, a més, destaquen, «era una mica millor per l'edat, allò que diuen que "l'edat és un grau"», fa broma la Maria.

«Sí, però, és clar, quan ja no tens aquestes facilitats, sinó que has de posar un capital social, fer una liquidació d'impostos de societats i pagar uns autònoms potents i estàs en entorn covid, és molt, molt dur», afegeix la Laura. O sigui, d'entrada, tota la inversió fou amb recursos propis. «I sobrevivint com fos. Si fas ruta, cobres; si no, res». I encara sort que les famílies van estar a l'alçada. Totes dues tenen company i criatures, «un dels dos tenia la part forta de l'economia», confessen.

Llaurant en aquest camp tan rude, una proposta del Consell Comarcal i el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (DARP) els donà aire, no diners, i els mostrà camins, noves experiències. Es tractava de visites a pobles amb cooperatives agrícoles. D'aquí,

A l'esquerra, la Maria i la Laura, a l'edifici al passatge de «Ca Ninot». A la dreta, sortida d'escolars de Valls a Montferri - Alt Camp.

de fet, sorgí una proposta de visites guiades a set pobles i set cooperatives. El 2023, recuperant aquest format neix el projecte d'intercooperació Territori Cooperatiu, amb les

“

Treballen en tres paisatges molt diferenciats: muntanya, riu i plana agrícola, creant rutes per mostrar el paisatge, el patrimoni, les cooperatives i l'ESS, i el producte local.

“

Els tres primers anys han estat una duríssima prova de foc, i l'han superada amb molta dedicació i poc suport. «No teníem un coixinet fet per suportar.»

CAMINS KWO

històriques Obrera Tarraconense, l'Agrícola de Valls, el celler cooperatiu Falset-Marçà i la més nova, La Titaranya, cooperativa d'habitatges i locals socials a Valls.

L'encàrrec no era un servei pagat, només un suggeriment per «fer accions de reconeixement i suport a les cooperatives que van funcionar quan la gent no es podia moure. Sense les cooperatives molts pobles ho haurien passat molt malament», explica la Maria. «Hi vam estar d'acord. El suport institucional va ser mediàtic, de publicitat, de posar-nos en contacte amb totes aquestes cooperatives. I va ser un gran èxit, a la gent li va agradar molt».

A més, d'aquí sorgí una de les rutes de territori ecològic, per mostrar la important producció local en aquest sector. Una era la de Dasca-Vives, una finca familiar formada pel Josep i l'Alba, que viuen a la comarca de l'Alt Camp, cultivant de manera agroecològica i biodinàmica els conreus tradicionals de vinya, oliveres, ametllers, avellaners, tot donant continuïtat al cultiu de les terres familiars, reconvertint-les en ecològiques i transformant els productes perquè arribin directament al consumidor final.

A Vila-Rodona, la ruta turística visita el nucli antic, el columbari romà i

un camp de cireres, amb el pagès, l'Albert, on es poden menjar les cireres ecològiques directament de l'arbre. Després, la restauradora de l'espai gastronòmic Llèpol, que és la companya de l'Albert, fa uns «menús espectaculars de degustació amb cireres», subratlla la Laura amb ulls brillants.

En aquest punt, nasqué també, l'any passat, una ruta que ha esdevingut insígnia, la Ruta Jujol de Modernisme Rural a l'interior de la Costa Daurada, així com la participació en fires, com la modernista dels Pallaresos.

Un altre vessant d'acció cultural i artística es desenvolupa en el camp de l'educació, amb tallers per a infants a les escoles. Així neixen les capses d'aprenentatge, un material didàctic dissenyat per experts de l'empresa GamLab, especialitzats en gamificació aplicada a l'aprenentatge. La temàtica és l'arquitecte Josep Mª Jujol, la seva petjada al Camp de Tarragona i el Modernisme català.

En aquest punt, no cal dir que el balanç és positiu. «Heu fet molts camins», etziba el periodista, ara sense acabar d'arrencar ni un somriure de les cooperativistes. «Sí, la feina va sortint, millora, però hem de créixer més», argumenta la Maria en informar que les condicions de treball encara no són prou bones.

Visita a Masmolets
- Wine Lovers.

“

La Maria i la Laura, es coneixen fa molts anys, comparteixen l'amor pel territori i el patrimoni, així com els valors del cooperativisme.

SARA BLÁZQUEZ CASTELLIS

Entrevista a Jordi Reixachs, regidor d'Orpí; Yolanda Ruiz, alcaldessa de Santa Maria de Miralles, i Marc Sánchez, alcalde de Carme.

Sara Blázquez Castellis

Dies d'Agost, Sccl

@diesdagost

Yolanda Ruiz

«No podem continuar sent el pati d'escola de la gent de la ciutat»

Jordi Reixachs, Yolanda Ruiz i Marc Sánchez són càrrecs electes d'Orpí, Santa Maria de Miralles i Carme, tres municipis rurals de l'Anoia que han sumat esforços per treballar en un projecte conjunt que busca potenciar diferents sectors econòmics i afavorir una dinàmica de treball cooperativa. Parlem amb ells d'aquest pla estratègic i del futur Estatut de Municipis Rurals de Catalunya, que es preveu que es posi en marxa l'any vinent.

JORDI REIXACHS

Un personatge històric que voldries conèixer: El que volia conèixer, el vaig conèixer: Xirinacs.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Les xarxes socials són de tot menys socials.

No podries viure sense... anar amb la bicicleta pel territori amarat d'història de gent que hi ha viscut.

Encara tens pendent... Fer un parell d'impossibles més.

El cooperativisme és... La part més humana de l'ésser humà. responsable i conscient.

YOLANDA RUIZ

Un personatge històric que voldries conèixer: Nelson Mandela.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: No en tinc.

No podries viure sense... la música.

Encara tens pendent... Anar a l'Antàrtida.

El cooperativisme és... la força de la gent.

MARC SÁNCHEZ

Un personatge històric que voldries conèixer: Leonardo Da Vinci.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Jo tampoc en tinc.

No podries viure sense... la música.

Encara tens pendent... El camí de Sant Jaume.

El cooperativisme és... Una eina de gestió cap a la sostenibilitat.

Jordi Reixachs, Yolanda Ruiz i Marc Sánchez conversant sobre el pla estratègic comú i el futur Estatut de Municipis Rurals de Catalunya.

El Pla estratègic de desenvolupament de la Vall de la Riera de Carme és un projecte compartit entre els municipis de Santa Maria de Miralles, Carme i Orpí (Anoia). En què consisteix i per què calia fer-lo?

Marc Sánchez: Neix de la necessitat de fer alguna cosa des de la visió territorial. Cada poble té les seves vicissituds, però tenim molts elements en comú, moltes necessitats comunes i això fa que alguns dels municipis veïns d'aquesta vall tirem endavant aquesta proposta compartida. Ja es veurà si acabarà mancomunant serveis o recursos, però ara hem de traçar un full de ruta. La diagnosi s'ha fet a partir d'una sèrie de trobades on s'han detectat les necessitats que tenim i a partir d'un treball participatiu de la ciutadania s'han prioritzat una sèrie d'eixos. S'ha creat una comissió de seguiment i ara estem a la fase de desenvolupar actuacions en aquests tres eixos.

Què es detecta?

Yolanda Ruiz: El que més preocupa és la gestió forestal. També l'arrelament i la cohesió social i l'energia. Són els eixos prioritaris però també van sorgir cures, transport...

MS: És un pla que està fet a deu anys vista. Per algun lloc has de començar. Hi ha molta feina per fer. Tot això també es relaciona amb l'Estatut de Municipis Rurals de Catalunya, que és una eina que esperem que ens permeti tirar endavant propostes que surtin del territori.

Jordi Reixachs: I per sobre de tot hem de saber quin model de territori volem. El fet de fer un pla estratègic dins la vall és perquè la vall en si té una coherència geogràfica, estem situats sobre l'aqüífer Carme Capellades, que és un altre tema estratègic. Quin model de vida volem als pobles? Des de la pandèmia tothom es vol comprar una casa i anar a fer teletreball a un poble, aquest sembla que sigui el model, i això no recupera l'economia del territori rural ni el teixit social, només crea pobles dormitori. Que tot el model es basi en segones residències, cases turístiques o gent que teletreballa, no ens porta enlloc.

YR: El que necessitem és gent al territori i sobretot que els fills de la gent que viu al territori s'hi puguin quedar. Si tenim espai per acollir més gent, perfecte. Però tampoc volem una especulació urbanística, volem mantenir els municipis i crear teixit econòmic i cohesió social. I que la

gent es vulgui quedar a viure, si no, els nostres municipis acabaran morint.

JR: Al final és un peix que es mossega la cua: per poder tenir serveis necessites un mínim de massa crítica. S'ha de créixer amb població, però amb gent que hi visqui, no que dormi al poble. I, perquè això passi, cal posar en valor economies de recuperar horts, d'artesanía, una economia que passa perquè puguin venir joves, per models socioeconòmics d'economia social i solidària, per un model d'economia que no és el que vingui gent a comprar-se una casa amb jardí. Necessitem parlar de boscos perquè no es cremi tot, hi ha massa densitat dels boscos. És insostenible la vegetació amb la quantitat d'aigua que cau. S'han de recuperar feixes per a horts fins a feixes per a altres cultius. Si no ho fem des d'una visió cooperativa i col·lectiva, no té cap sentit. I amb joves, per tant necessitem habitatge. No necessàriament és reconstruir masies, sinó que és més coherent parlar de noves propostes constructives més eficients ecològicament i energèticament.

Ja heu apuntat algunes accions, però quines idees més hi ha sobre la taula?

JR: Des de la cooperativa de Som Impuls Rural de la Llacuna s'han creat les sec-

cions locals de Miralles i de Carme-Orpí, per anar potenciant ja siguin compres col·lectives, ja siguin comunitats energètiques.

Heu parlat de l'economia social i solidària, per què us encaixa en aquesta necessitat de treballar conjuntament dels vostres pobles?

YR: És un model ideal per a nosaltres.

JR: Per una banda, el model de vida al qual aspira la gent jove és diferent del que teníem nosaltres, que ens van dir que havíem de treballar molt per comprar-nos un cotxe o dos, una segona residència... D'entrada, tenim uns vents que bufen a favor del model ideal de vida de la gent jove, que no és purament el model de creixement capitalista; el canvi climàtic, que ens obliga a replantejar quin paisatge volem tenir en un futur.

MS: Com a projectes concrets, ara els tres municipis estem al projecte Tornem als pobles, que pretén recuperar habitatge i que el model cooperatiu sigui el model de gestió. S'ha fet la primera fase d'estudi i s'han detectat possibilitats. També estem parlant de tot el que té a veure amb les cures; al final la part important als pobles són les persones. Joventut però sobretot gent gran.

YR: És important apropar les cures a les persones, no a l'inrevés. Tenir l'hospital a trenta minuts no soluciona res, hem d'apropar el servei a les persones perquè tinguin una vida de qualitat.

MS: El model cooperatiu ens sembla que és el millor.

YR: Hi ha moltes famílies que tenen cuidadores que viuen amb la família en situació irregular, que estan als llimbs. La nostra idea és recollir aquesta situació també, formar una cooperativa i que elles també puguin estar dins. Això fixa la gent al territori i dona oportunitats. Sobretot per a les dones, que som les que ens encarreguem de les cures.

Els objectius d'aquest pla estratègic van molt en la línia del que persegueix l'Estatut de Municipis Rurals, com ara frenar el despoblament. El 60% dels municipis de Catalunya són rurals, però només hi viu el 13% de la població.

JR: A l'Estatut hi ha molt bones intencions, però veurem com va.

MS: Al territori tenim les eines per fer-ho. Si realment ens deixen fer, es pot fer

un desplegament de l'àmbit rural molt potent, que la gent vegi que també es pot viure en aquests pobles, que s'estan regenerant, i que es pot crear activitat econòmica. I que això també forma part del país. Perquè Catalunya és un territori eminentment rural. Això ha de conviure amb el model urbà. Si volem construir un model de país, hem d'anar de la mà. Si això conjuga, podem tenir un país més potent, més desenvolupat, més just, més sostenible... El país que volem. Però això s'ha de concretar amb coses específiques.

YR: És una eina important perquè totes les lleis que s'aprovin a partir de l'aprovació de l'Estatut han de tenir en compte el que hi diu. Això ens ajudarà, però hem de veure finalment com es concreta tot. Sí que té una vessant que dona una mica més de suport als petits, però a l'Estatut hi entren municipis fins a dos mil habitants. La realitat d'un municipi de dos mil habitants no té res a veure amb la realitat d'un municipi com Orpí, Miralles o Carme. Haurien de trepitjar el territori. No podem continuar sent el pati d'escola de la gent de Barcelona o de la ciutat. No volem que vinguin els ciclistes el cap de setmana, aquí hi viu gent, ens han de tenir en compte. Som poquets? Sí. Però som els que mantenim aquest territori perquè ells puguin venir el cap de setmana. L'Estatut ens hauria d'obrir la porta a ser escoltats. Per primera vegada se'ns escolta.

MS: I sobretot que no ens instrumentalitzin políticament. Si ens ho creiem i tenim clar el model de país, entri qui entri a governar, s'ha de respectar. Aquest és el dubte que tenim des del territori.

JR: I s'haurà de veure com es poden compaginar totes aquestes propostes amb col·laboració publicoprivada. Perquè és evident que, per molts Next Generation que tinguem, no n'hi haurà prou i s'ha de fer propostes que respectin les línies que estem marcant.

MS: El futur és la col·laboració publicoprivada però defensant l'interès públic. Si hi ha empreses que volen treballar la gestió de boscos, fantàstic, però sempre amb objectius comunitaris. Si això s'aconsegueix pot ser una col·laboració molt profitosa per a la comunitat.

És un debat habitual quan parlem d'ESS.

YR: Aquest també és un repte que tenim al davant: fer entendre a la gent com funciona aquesta cooperació. La cultura d'allò privat, d'això és meu i no es toca, és una barrera que tenim.

JR: El canvi generacional serà clau per poder encaixar i fer participar la gent en el canvi que estem pensant.

YR: S'ha de canviar, però l'administració ens ha d'ajudar. Hauria de predominar el bé comú. Tots els propietaris forestals són privats. Per molt projecte que tinguis sobre la taula, si et diuen que no, tu no ho fas. Hauria de predominar l'interès comú. Si això es crema, perjudicarà a tothom. No serveix que un veí faci gestió forestal o tingui un projecte de recuperació de la biodiversitat si el del costat no ho fa també. L'obligació del bé comú s'hauria de posar damunt la taula.

66

«El futur és la col·laboració publicoprivada, però defensant l'interès públic.»

Ja està tot perdut?

Reflexions sobre els acords de la COP28 i properes passes

Bruna Cañada i Clàudia Custodio

Observatori del Deute en la Globalització
@twitt_odg

Sessió plenària de la COP28.

La COP28 (28a conferència de les parts), també coneguda com la cimera pel clima, ha estat molt controvertida: el país amfitrió escollit va ser els Emirats Àrabs Units (EAU), un país que té una economia en gran part basada en l'extracció de combustibles fòssils i on es vulneren drets humans de manera sistemàtica. Cada any un país diferent acull la COP, i es tria de manera rotativa entre regions de les Nacions Unides. El 2023, tocava a la regió d'Àsia-Pacífic¹, i el país de consens va ser EAU. El país amfitrió va proposar la presidència de Sultan Ahmed Al Jaber per a aquesta COP28, el director executiu de l'empresa petroliera nacional ADNOC. Això va generar molta preocupació entre activistes i societat civil, ja que la figura de la presidència té un rol clau en les negociacions. La tria d'una persona directament vinculada a la indústria fòssil com a president deixava clara la voluntat de seguir fent cas omís a la ciència, que fa anys que alerta que cal deixar els combustibles fòssils sota terra per garantir la continuïtat de la vida al planeta.

A més, les COP fa anys que han perdut legitimitat per la falta d'ambició en els compromisos i de mecanismes vinculants que n'assegurin el compliment en els últims anys. Per tot plegat, grups i col·lectius activistes d'arreu del món es van unir en una crida que demanava el boicot a la cimera i proposava trobar-se a Colòmbia durant les mateixes dates per organitzar la presa d'acció climàtica real per mobilitzar-se².

En aquest context, la COP28 va ocupar força espai mediàtic a principis de desembre. El 2023, la cimera tenia, entre d'altres, l'objectiu d'acabar el text del primer Balanç Global³ de l'Acord de París. Aquest document recull les valoracions sobre si s'han assolit els compromisos climàtics i com s'ha fet des del 2015 i estableix el full de ruta sobre els passos a seguir per assolir-los en els propers cinc anys.

Hi ha hagut avenços?

Com ja és habitual en aquestes cimeres, les negociacions no es van aconseguir tancar el dia i hora previstos. La COP28 es va allargar tot un dia sencer, fins al 13 de desembre. I és que assolir acords de consens no és fàcil en un espai de negociació multilateral entre països amb posicions i interessos molt diferents. Així doncs, quin és aquest acord? Quins han estat els punts calents? I quines implicacions té per al futur de la vida al planeta?

La paraula clau a les COP és *combustibles fòssils*. Ara bé, fins ara, no s'havia aconseguit incloure'ls en cap dels acords. Aquesta és, doncs, la medalla que s'ha penjat Al Jaber: a la COP28 s'inclou, per primera vegada, una menció als combustibles fòssils.

Tanmateix, això no és cap victòria. Concretament, el text del balanç global parla de “transicionar per deixar enrere els combustibles fòssils”, ja que reconeix la gravetat de la situació climàtica i la necessitat de reduir dràsticament les emissions de gasos d'efecte hivernacle fent referència explícita a la ciència. Ara bé, no especifica si això implica un abandonament complet ni a quina velocitat s'ha de dur a terme aquesta “transició” –parla d'assolir la neutralitat climàtica el 2050⁴. Només demana l'abandonament complet dels subsidis fòssils “ineficients”. A més, s'inclouen altres mesures trampa que han d'acompanyar-la:

- Triplicar la capacitat global de generació d'energia renovable i duplicar-ne l'eficiència el 2030..., sense requerir que vagi acompanyat d'una reducció de la producció d'energia a partir de combustibles fòssils, és a dir, que serveixi per substituir-los. Per tant, permet seguir com fins ara: augmentant la producció d'energia global, afegint noves fonts sense reduir la producció fòssil i, en conseqüència, les emissions.
- Esforçar-se per reduir la producció a partir de carbó “no compensat”, una mesura molt insuficient, ja que caldria abandonar per complet tots els combustibles fòssils per tenir possibilitats de contenir l'escalfament global per sota d'1,5 graus, com ha reconegut l'IPCC.⁵ D'altra banda, el llenguatge de “no compensació” obre la porta a mecanismes de mercat de compravenda d'emissions i a tecnologies, com la captura i emmagatzematge de carboni, molt problemàtiques i que fins ara no han aconseguit èxits destacables en la reducció real d'emissions.⁶
- Promoure la captura i emmagatzematge de carboni i l'hidrogen “baix en carboni”. Les tecnologies de captura i emmagatzematge de carboni són una invenció de la mateixa indústria fòssil per legitimar la continuïtat de la seva expansió. L'hidrogen “baix en carboni” és en realitat hidrogen blau, és a dir, produït a partir de gas fòssil però que se n'han capturat les emissions. Ara bé, per fer-ho, cal un procés molt intensiu en energia i no està demostrat que les emissions que se'n deriven es puguin “emmagatzemar” indefinidament i sense pèrdues.⁷
- Legitimar el gas fòssil sota l'etiqueta de “combustible de transició” i també la nuclear, que si bé no és una energia fòssil, és molt perillosa per a la salut de les persones i el medi ambient i depèn de l'extracció d'urani, un recurs finit i no renovable.

Així, la feina dels llobbistes no ha estat en va: el 2023 es va batre el rècord d'individus de lobbies fòssils participant a la COP.⁸

Encara que el debat al voltant dels combustibles fòssils, en el marc del primer Balanç Global aprovat, va ser el que va omplir les portades, a les negociacions també es van tractar altres temes.

Hi ha tres pilars per fer front al canvi climàtic: mitigació, adaptació i pèrdues i danys. No obstant, el primer sempre predomina per sobre de la resta perquè és el més convenient per als països enriquets, que són els emissors històrics, i perquè és el pilar del qual es pot treure més rèdit econòmic i, per tant, interessa més al sector privat.

Pel que fa a l'adaptació, s'han inclòs indicadors i un llenguatge més ferm sobre els mitjans d'implementació a través de l'Objectiu Global d'Adaptació. Tot i així, caldria que els països enriquets proporcionessin aquests mitjans i la manca de finançament per a l'adaptació segueix essent evident. Es calcula que els països del Sud Global necessitaran entre 215.000 i 387.000 milions de dòlars anuals fins a 2030 per a l'adaptació.

Alhora, com més s'inverteixi en mitigació i adaptació, menys s'haurà d'invertir en pèrdues i danys. Però davant els efectes del canvi climàtic, els compromisos insuficients per fer-hi front i la manca de finançament, les llars i les comunitats cada vegada han d'assumir més els costos econòmics i no econòmics de les pèrdues i danys. S'estima que caldríen 400.000 milions de dòlars l'any per poder cobrir-ne els costos⁹. Els països més afectats per les pèrdues i danys són els països empobrits, ja que són els més vulnerables davant el canvi climàtic. Així doncs, adreçar les pèrdues i danys és una qüestió de justícia climàtica.

La societat civil, els activistes i els països del Sud Global portaven una trentena d'anys reclamant el Fons de Pèrdues i Danys que es va acordar el primer dia de la COP (possiblement per fer un anunci que distraigués de totes les crítiques al voltant de la presidència). De totes maneres, és un acord agredolç. Els països enriquets no estan obligats a posar diners al fons, no s'han fixat objectius de finançament, els fons promesos no són nous ni addicionals, es deixa la porta oberta perquè el finançament sigui en forma de préstecs i el Banc Mundial, malgrat l'oposició dels països empobrits i de la societat civil, s'encarregarà de gestionar el fons durant els primers quatre anys.¹⁰

Els països del Sud Global portaven una trentena d'anys reclamant el Fons de Pèrdues i Guanyos que es va acordar el primer dia de la COP.

Com a novetat, també es va acordar el Programa per a la Transició Justa, que malauradament ha quedat molt aigualit. Les negociacions sobre aquest text van estar marcades per una clara divisió entre aquells Estats que el volien limitar a l'àmbit laboral –majoritàriament del Nord Global–, i aquells que volien que tingués un abast més ampli –majoritàriament del Sud Global. Si bé el llenguatge del preàmbul és potent en matèria de drets humans i el reconeixement de la responsabilitat comuna però diferenciada dels països davant del canvi climàtic, no estableix mitjans financers per implementar el programa. Sense recursos, resulta poc creïble. La transició justa ho ha de ser per a tothom. No es tracta d'assegurar només que les persones que treballen al sector fòssil segueixin tenint feina un cop desaparegui el sector. La transició justa ha de tenir en compte el context i necessitats de cada territori, com es veuen afectats pel canvi climàtic i com impactarà la necessària transformació socioeconòmica. Alhora, cal una planificació de l'economia, que prioritzi aquells sectors realment necessaris per a la vida i amb una mirada de justícia global.

Ningú no vol pagar el compte

El que no ha estat una novetat és la falta de finançament. Després de les demandes dels països del Sud Global en les negociacions de la necessitat d'un finançament anticipat i transparent i de les denúncies d'incompliment dels acords, el text del Balanç Global reconeix que hi ha una bretxa molt gran de finançament i que no s'ha complert amb la fita dels 100.000 milions de dòlars anuals a partir del 2020. Tanmateix, encara que es lliurés, aquesta xifra continuaria essent insuficient atès que es calcula que els països del Sud Global necessitaran entre 5,8 i 5,9 bilions de dòlars fins a 2030 per poder complir amb els seus compromisos climàtics¹¹. Alhora, al text final també s'apel·la al rol clau del sector privat com a proveïdor de finançament climàtic però, com ja hem apuntat, el poder corporatiu busca obtenir rendibilitat en les inversions i, per tant, no vol posar diners a adaptació o a pèrdues i danys.

A l'últim, tot i que en versions anteriors es parlava de la necessitat de l'espai fiscal, a la versió final del text del Balanç Global només es fa menció del deute una vegada, quan, sovint, els països empobrits es troben en una mena de cercle viciós: els països més

vulnerables davant el canvi climàtic majoritàriament també es troben en una situació de crisi del deute¹². Per fer front al deute extern, que s'ha de pagar en moneda estrangera, necessiten orientar la seva economia cap a l'exportació. Això reforça el paper que els països empobrits han tingut des de l'era colonial: exportar matèries primeres a preus baixos i importar productes elaborats als països enriquits a preus elevats. L'obtenció d'aquestes matèries primeres –com combustibles fòssils, minerals o monocultius com la soja o l'oli de palma– contribueix a agreujar la crisi climàtica¹³. Alhora, aquests països han de fer front als deutes existents, per la qual cosa tenen menys capacitat per invertir en mesures de mitigació o adaptació al clima. Finalment, els desastres climàtics fan que hagin d'afrontar les pèrdues i danys ocasionats i, per tant, novament hagin de demanar préstecs a uns interessos molt alts que tornen a agreujar la situació d'endeutament extern.

Així doncs, cal seguir treballant per un finançament públic, anticipat, transparent, just i en forma de subvencions i no de préstecs que generin més deute.

La COP29 a l'Azerbaidjan: un nou amfitrió polèmic

Una altra de les decisions que es van prendre a la COP28 és on tindria lloc la següent. El 2024, la regió a qui toca acollir la cimera és Europa de l'Est. Però en un context de guerra per la invasió russa d'Ucraïna, trobar un país amfitrió que acceptessin tots els països de la regió ha costat. Finalment, es va decidir que seria l'Azerbaidjan. Un cop més, un país no democràtic amb una economia directament dependent dels combustibles fòssils. De fet, més d'un 60% del PIB prové de l'extracció d'hidrocarburs. A més, l'Azerbaidjan ha estat assenyalat pels alts nivells de corrupció¹⁴. El president de la COP29 triat pel país amfitrió serà Mukhtar Babayev, actual ministre de medi ambient i que havia treballat per SOCAR, l'empresa petrolera nacional, durant 26 anys¹⁵. Per acabar-ho d'adobar, el comitè organitzador proposat inicialment estava format per 28 homes. Després de rebre dures crítiques, l'Azerbaidjan va rectificar afegint 12 dones i 2 homes més al comitè.

El protagonisme a Dubai el van tenir els combustibles fòssils; a Baku serà la quantificació monetària i l'escrutini de les institucions financeres internacionals. I és que es preveu que la COP29 se centri en el finançament climàtic. L'any següent, a Belem (Brasil), es revisaran les Contribucions Determinades a Nivell Nacional (NDCs, per les seves sigles en anglès). Per això, molts països ja tenen la mirada posada en aquesta COP30, que tindrà lloc al costat de l'Amazones en territori on viuen grups de població indígena. Una zona molt afectada per l'extractivisme durant segles, que ja pateix els impactes de l'emergència climàtica i símbol de la mobilització social i la resistència des del Sud Global. A més, molts grups de la societat civil s'han marcat el 2025 com a fita per assolir la cancel·lació del deute per als països del Sud Global, i, per tant, dels països de l'Amazones. La COP30 pot ser el moment estratègic d'aconseguir-ho. Serà una cimera previsiblement transcendental i s'espera una alta participació. Tanmateix, no s'espera arribar als nivells de participació de la COP28: ha estat, i serà, la més nombrosa de la història.

Més enllà de les COP

Les COP són un espai de trobada entre tots els països del món per buscar solucions globals a un problema global: l'emergència climàtica. A la mateixa COP28 es va presentar un estudi¹⁶ que identificava alguns punts de no retorn –com el col·lapse de la capa de gel de Groenlàndia i de l'Antàrtida occidental, la mortaldat dels coralls o la fusió accelerada del permafrost– que si es traspassen generaran un efecte cascada catastròfic, atès que tots els sistemes de la Terra estan interconnectats. Per això, calen compromisos reals i actuacions immediates per evitar la pujada de la temperatura. I com que el problema és global, les COP representen una oportunitat única per abordar el canvi climàtic.

De la mateixa manera que els sistemes de la Terra estan interconnectats, fruit de la globalització i de l'extensió del sistema capitalista arreu, també hi ha una sèrie de problemàtiques socioeconòmiques i ambientals que es relacionen d'una manera o altra amb l'emergència climàtica, com la crisi alimentària en alguns països, els desplaçaments climàtics, les crisis de deute, l'augment de les desigualtats entre països, la pèrdua de biodiversitat... Així doncs, és clau ampliar la mirada de les negociacions. De res no servirà fixar uns objectius que només puguin complir els països que tinguin diners, basats en la tecnologia i al servei del poder corporatiu per poder seguir creixent econòmicament sense tenir en compte els límits biofísics de la Terra.

Estand en un dels pavellons de negociació de la COP28, amb els eslògans de la campanya de comunicació de la COP28: "Pensem sense límits" i "L'acció genera confiança".

Calen mesures de reparació i que els països enriquits –emis-sors històrics i que, per tant, acumulen un deute ecològic amb el Sud– posin diners a sobre de la taula sense generar més endeutament econòmic. També cal que una major diversitat d'actors puguin formar part de les negociacions perquè hi siguin presents els diferents coneixements i veus: científiques, dels pobles originaris, de les persones que treballen la terra i estan patint les conseqüències del canvi climàtic, de representants de les ciutats (com a grans consumidores i emissores) i també de les administracions subnacionals (que es troben més a prop dels territoris i en poden fer una gestió més propera)...

I fent la panoràmica, cal abordar el problema amb totes les seves arestes. Les mesures aïllades no són suficients: cal posar en qüestió el sistema socioeconòmic que ens ha portat fins aquí. Això requereix una planificació de l'economia que prioritzi aquells sectors realment essencials per a la vida i així reduir les emissions d'aquells que no siguin necessaris, com per exemple, els productes de luxe. I en definitiva, cal avançar cap a transicions justes a escala global, amb perspectiva ecofeminista i adaptades a cada territori.

- 1- Per a més informació sobre com funciona la rotació entre regions, vegeu: <https://unfccc.int/process/bodies/supreme-bodies/conference-of-the-parties-cop>
- 2- Al web de la contracimera es pot veure el resum i les properes passes que s'han marcat els grups participants: https://earthsocialconference.org/wrap-up/#next_steps
- 3- Global Stocktake, en anglès.
- 4- La neutralitat climàtica implica haver compensat totes les emissions emeses, posant de nou el comptador a 0. És una mesura problemàtica ja que els mitjans de compensació, com per exemple la plantada massiva d'arbres, no tenen el mateix efecte que la no emissió dels gasos d'efecte hivernacle
- 5- Allen, M., Dube, O.P., Solecki, W., Aragón-Durand, F., Cramer, W., Humphreys, S. and Kainuma, M., 2018. Special Report: Global Warming of 1.5 C. *Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)*.
- 6- Global Witness, 2023. *What is carbon capture and storage? CCS easily explained*. Disponible a: <https://www.globalwitness.org/en/blog/what-carbon-capture-and-storage-ccs-easily-explained/>
- 7- Com explica aquest estudi de la Universitat de Cornell: <https://news.cornell.edu/stories/2021/08/touted-clean-blue-hydrogen-may-be-worse-gas-or-coal>
- 8- Segons una anàlisi de la coalició "Kick Big Polluters Out": <https://kickbigpollutersout.org/articles/release-record-number-fossil-fuel-lobbyists-attend-cop28>
- 9- The Loss and Damage Collaboration (13/12/2023). *Did COP28 get us closer to the world we want? Assessing the outcome on loss and damage*. Disponible a: <https://www.lossanddamagecollaboration.org/pages/did-cop-28-get-us-closer-to-the-world-we-want-assessing-the-outcome-on-loss-and-damage>
- 10- Tess Woolfenden (14/12/2023). *COP28 outcomes for debt justice: a legacy of deepening debt crisis*. Disponible a: <https://debtjustice.org.uk/blog/cop28-outcomes-for-debt-justice-the-good-the-distracting-and-the-damaging>
- 11- Latindadd (2023). Latindadd frente a los resultados de la COP28. Disponible a: <https://www.latindadd.org/wp-content/uploads/2023/12/latindadd-frente-a-los-resultados-de-la-cop28.pdf>
- 12- Segons dades publicades per ActionAid, el 2022 un 93% dels països més vulnerables davant la crisi climàtica també es trobaven en situació de sobreendeutament o corrien un risc important d'estar-hi.
- 13- ActionAid (10 d'abril de 2023). *The Vicious Cycle: Connections Between the Debt Crisis and Climate Crisis*. Disponible a: <https://actionaid.org/publications/2023/vicious-cycle>
- 14- <https://climatica.coop/cuatro-motivos-cop29-no-en-azerbaiyan/>
- 15- <https://www.theguardian.com/environment/2024/jan/08/cop29-host-azerbaijan-to-hike-gas-output-by-a-third-over-next-decade>
- 16- Per a més informació, consulteu: <https://global-tipping-points.org/>

EL COOPERATIVISME AGRARI AL CAMP DE TARRAGONA (1906-1936)

**L'estudi de les entitats
agrícoles en el seu màxim
apogeu a Catalunya
proporciona un reflex de la
conflictivitat al món rural,
amb una llarga trajectòria.**

Mireia Oncins da Mota Barbosa

Historiadora

Guanyadora del 1r premi al millor TFG -
Premis Economia Social 2023

Aquest treball de fi de grau d'Història (URV) se centra en l'estudi del desenvolupament de les lògiques cooperativistes al camp amb la finalitat d'obtenir una aproximació a la realitat social que expliqui la polaritat societària o coexistència d'entitats agrícoles en un mateix municipi.

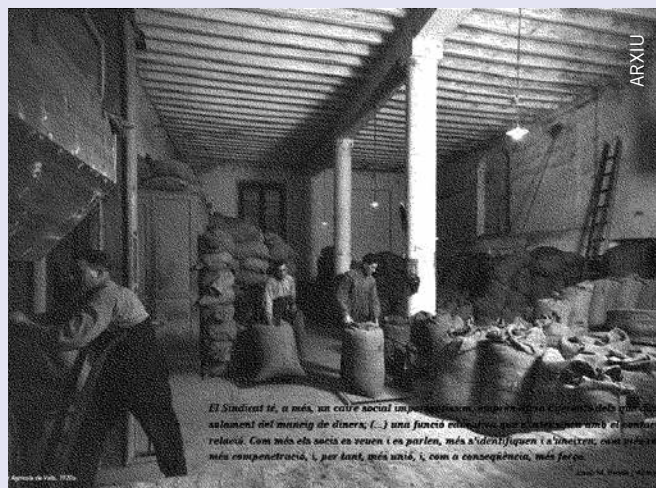
A partir de la recopilació d'investigacions sobre el període d'auge del cooperativisme agrari, es pretenia realitzar un estudi comparatiu en un àmbit territorial ampli com és el Camp de Tarragona des d'una perspectiva holística, per tal de contribuir a la comprensió de la realitat cooperativista agrària. Pel que fa a l'estructura, es van definir tres blocs temàtics: l'origen teòric del cooperativisme, un estat de la qüestió sobre el cooperativisme agrari a Catalunya i una anàlisi de determinades poblacions del Camp de Tarragona que representessin la diversitat d'escenaris.

Es partia de la noció que les cooperatives agrícoles havien estat iniciatives pioneres en la defensa de la base productiva i que, alhora, havien constituït experiències d'autogestió popular. En aquest sentit, haurien funcionat com a espais democratitzadors o d'autoaprenentatge, substituint la parròquia, que tradicionalment havia disposat del control social. Així, a mesura que va augmentar la dependència del mercat i de la ciutat arran de la Segona Revolució Industrial, la comunitat rural va transformar-se amb la constitució de societats pageses per fer front a la capitalització de l'economia agrària.

Pel que fa a les diferències en el funcionament de les entitats constituïdes, es podrien atribuir a condicionants com la classe social, l'estructura de la propietat, l'afiliació política, el tipus i l'abast del moviment obrer o les aliances populars i/o entre la burgesia, que haurien determinat el grau d'adhesió als principis del cooperativisme. Per tant, el caràcter social, polític i econòmic dels impulsors explicaria l'espectre ampli de realitats cooperativistes.

El socialisme utòpic, l'origen teòric del cooperativisme

Cal remuntar-se en el temps fins a finals del s. XVIII i inicis del s. XIX per trobar el sorgiment del cooperativisme com a principi del socialisme. El van incorporar diverses teories que es fonamentaven en la concepció de societats igualitàries i interclassistes, que serien englobades sota el corrent del "socialisme utòpic".

Societat Agrícola de Valls.

El cooperativisme agrari va contribuir a generar una cultura democràtica en la comunitat rural amb l'impuls de dinàmiques de participació i solidaritat per assolir uns fins comuns.

Concretament, els principis programàtics del moviment cooperatiu van sorgir a Rochdale, Anglaterra, el 1844. Amb posteriors modificacions, es poden identificar els següents: gestió democràtica; lliure adhesió o principi de portes obertes; interès limitat al capital (entre 4 i 5%); distribució dels excedents a prorrata de les compres realitzades; compra i venda al comptat; neutralitat política i religiosa, amb l'argument que els fins havien de ser únicament econòmics; educació dels socis, especialitzada en el cooperativisme; i relacions federatives.

El cooperativisme agrari a Catalunya, un recurs per combatre les crisis

El cooperativisme a Catalunya s'ubica en el context de la Restauració (1874-1930), que va coincidir amb un període de crisis al camp, amb l'expansió de plagues, com la crisi de la fil·loxera, i l'accentuació de la conflictivitat pels contractes de conreu, amb la definició resultant d'una consciència de classe. Tots aquests factors van conduir, entre altres mesures, al sorgiment de les societats de resistència, després conegudes com a societats de treballadors del camp, que van permetre a la pagesia defensar els seus interessos enfront de la burgesia agrària. No obstant, tot i la transformació que es va produir al camp, es van mantenir les lògiques de gestió domèstica, familiar i individualista, que equivalien a una adaptació dels principis cooperativistes.

Progressivament, es va definir un escenari plural d'entitats agrícoles. Per una banda, hi havia les societats agrícoles, formades per jornaleros, rabassaires o petits propietaris, afiliats a la Confederació Nacional del Treball (CNT) o a la Unió de Rabassaires. Per l'altra, els sindicats interclassistes, per petits i mitjans propietaris, al republicanisme; i els sindicats de propietaris, bàsicament rendistes, a la patronal agrària (l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, IACSI), a la dreta política i a l'Església. Aquests últims perseguïen el manteniment de l'ordre social i el control ideològic (l'agricultura "d'ordre") a partir del monopoli de la política local.

El marc legal es fonamentava en la Llei d'Associacions (1887), per la qual es van constituir les societats pageses, i la Llei de Sindicats Agrícoles (1906), que va donar inici al període d'esplendor dels sindicats interclassistes. Tant la Mancomunitat com la Segona República van tenir un paper clau en l'impuls del cooperativisme agrari.

El Camp de Tarragona, bressol de la sociabilitat agrària

Al Camp de Tarragona es van constituir les primeres societats agràries a Valls (1888), Vila-rodona (1892) o la Selva del Camp (1900), entre altres. En el període estudiat, s'hi ha identificat una àmplia diversitat d'entitats en funció de la composició social: societats de pagesos no propietaris, sindicats interclassistes, sindicats de petits propietaris, sindicats de grans propietaris amb i sense petits propietaris... Aquesta realitat supera la polaritat teòrica, tot i que era freqüent la fusió o dissolució de les entitats, sovint per una fallida econòmica.

Les entitats van adoptar diverses funcions, que es reflectien en les seccions o els serveis de què disposaven, des de la producció agrícola, la transformació i la comercialització de collites amb molí, magatzem o botiga, fins a l'oci i l'educació amb cafè, sala de ball, escola, biblioteca o teatre. En el cas dels sindicats, es va destacar la centralitat del crèdit amb una Caixa Rural i, per tal de mantenir els privilegis de classe, aplicaren un sistema timocràtic en el dret de vot en funció de les aportacions econòmiques o de les càrregues de vi. En canvi, si entre els promotors hi havia arrendataris i jornalers, prenia una major importància l'accés a la propietat, a través de la compra i el repartiment de parcel·les.

També es concretaren altres funcions que equivalien a avantatges econòmics i relacions de solidaritat entre els socis: la compra de productes a preus baixos, l'accés a eines i maquinària agrícola, l'elaboració o la venda de productes en comú... De fet, un dels objectius més comuns era l'elaboració i la venda de vi, com reflecteix la presència de la Secció de Vinicultura en molts dels sindicats, la culminació de la qual era la construcció del celler.

Celler del Sindicat Agrícola de Vila-rodona. Font: Arnavat, A.; Cabré, T. (2012). *Arquitectura industrial modernista i noucentista del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre*. Tarragona: Diputació de Tarragona.

Tal com ja s'ha esmentat, la incorporació dels principis cooperativistes va ser parcial i adaptada en funció de les lògiques internes, especialment pel que fa a la gestió democràtica, la lliure adhesió i la neutralitat política i religiosa. D'aquesta manera, algunes entitats, normalment formades per pagesos no propietaris, van cedir o compartir el local amb grups polítics, com les societats de Vila-rodona, Valls i la Selva del Camp.

No obstant, els interessos de les classes socials van traslladar-se en la definició de societats o sindicats amb adaptacions al marc teòric que superaven el plantejament econòmic originari i que implicaren una continuïtat de la conflictivitat social al camp.

En les condicions d'ingrés de nous socis, per exemple, el sindicalisme catòlic i els sindicats de propietaris (com el Sindicat Agrícola i Caixa Rural de Vila-rodona o el Sindicat Agrícola de Sant Isidre de la Pobla de Mafumet) van establir criteris de moralitat. A més, a les dones no els era permès accedir-hi i, si ho feien, no tenien dret a ser elegibles ni electores en les reunions; amb l'excepció de les vídues, que van comptar amb un tracte diferent per ser caps de família, fins que els hereus fossin majors d'edat. Els drets dels socis solien ser semblants, però entre les obligacions s'hi han trobat variacions, com la realització de treballs d'ajut per a socis malalts (a la Societat i al Sindicat reformista de Vila-rodona).

També s'han identificat diferències en la gestió dels ingressos i béns, que podien estar destinats al fons social, a la caixa d'invalidesa, a assegurances contra accidents o per malaltia o, fins i tot, a finalitats culturals o benèfiques (com en el cas de la Unió Agrícola i la *Sociedad Agrícola de Socorros Mutuos* de Constantí).

La microhistòria, més enllà de la polaritat societària

A continuació, es presentaran casos d'estudi que proporcionen una visió de la complexitat associativa rural. Per al cas de Vila-rodona, la Societat de Treballadors Agrícoles (1893-1933), formada per pagesos, complia amb els principis cooperativistes de gestió democràtica, lliure adhesió, educació i relacions federatives; així com tenia com a objectiu principal la cohesió de la classe. En segon lloc, el Sindicat Agrícola (1918-), de caràcter interclassista, també complia amb alguns principis, com l'interès limitat al capital, però s'hi van definir tres categories de socis per la centralitat del crèdit i en funció de l'elaboració de vi en comú. Finalment, el Sindicat Agrícola i Caixa Rural (1918-1936), format per propietaris, donava prioritat a l'obtenció de crèdits i, per tant, a l'aval dels socis amb capital, per la qual cosa comptava amb un sufragi censatari. A més a més, tot i que els estatuts establissin la neutralitat política i religiosa, estaven condicionats per la tendència ideològica dels seus membres; així, els dos primers es van identificar amb el republicanisme federal, mentre que el tercer tenia una ideologia conservadora.

A Valls, s'hi ha identificat la coexistència de tres entitats, com al cas anterior, tot i que hi ha matisos en el reglament. Per exemple, la Societat Agrícola o de Pagesos de Valls (1891-) va remunerar els càrrecs i va fixar condicions d'accés i d'indult per als socis, a diferència del que s'ha trobat a la Societat de Vila-rodona. Nogensmenys, complia amb els altres principis co-

Celler del Sindicat Agrícola i Caixa Rural de Pla de Cabra.
Font: Diputació de Tarragona.

operativistes, tot i l'aproximació al republicanisme d'esquerres. El Sindicat Agrícola representava la via conservadora, en què el dret de vot es fixava en funció de les càrregues de vi.

Els tres sindicats de Pla de Cabra o de Santa Maria presentaven semblances entre ells per haver estat constituïts sota la Llei de sindicats agrícoles de 1906. Tot i així, hi havia distincions, com l'enfocament religiós i moralitzant del *Sindicato Agrícola de San Isidro Labrador* (1910-).

Les dues entitats de la Pobla de Mafumet, el Sindicat Agrícola de Sant Isidre (1916-) i la Societat "Nova Germanor Agrària" (1934-), presentaven una vinculació amb el catolicisme social i provenien d'un context de domini de les posicions conservadores. De fet, ambdues tenien un caràcter interclassista i establiren condicions d'accés i categories de socis, amb un enfocament econòmic i moralitzador.

A Constantí, a la major part del primer terç del s. XX, hi havia la *Sociedad Agrícola de Socorros Mutuos* (1902-1932), enfocada en l'auxili tant de propietaris com de pagesos, i el Sindicat Agrícola i Caixa Rural (1905-), també de caràcter interclassista i centrat en el crèdit, amb proximitat a la Lliga Regionalista, Acció Catalana i ERC. Més endavant, a la República, van constituir-se la Unió Agrícola (1931-), formada per petits propietaris, i el Sindicat Agrícola de Treballadors del Camp (1934-), per pagesos rabassaires.

La identificació d'una major quantitat d'entitats agràries ha estat a la Selva del Camp, resultant d'una marcada polarització política amb escissions internes. Una bona mostra prové de la progressiva tendència conservadora en la Societat dels Pagesos (1900-1920) a mesura que es va garantir l'accés a la propietat, que va comportar la reacció dels socis jornalers amb la fundació de la *Sociedad de Obreros Agricultores* (1912-ca.1931). Simultàniament, existia el Sindicat Agrícola (1904-1920), amb un control dels propietaris rendistes, que, a partir de la fusió amb la Societat, resultaria en el Sindicat Agrícola o de Sant Isidre (1920-1936), centrat en la defensa dels interessos dels propietaris. Finalment, hi havia el Sindicat Agrícola i Caixa Rural de Sant Andreu (1916-1940), adherit al catolicisme social i format per petits i mitjans propietaris, que va impulsar el crèdit i la comercialització dels productes.

Conclusions

El cooperativisme agrari va contribuir a generar una cultura democràtica en la comunitat rural amb l'impuls de dinàmiques de participació i solidaritat per assolir uns fins comuns. No obstant, els interessos de les classes socials van traslladar-se en la definició de societats o sindicats amb adaptacions al marc teòric que superaven el plantejament econòmic originari i que implicaren una continuïtat de la conflictivitat social al camp.

Pel que fa a la qüestió central de la recerca, s'ha constatat una elevada pluralitat associativa al Camp de Tarragona que va més enllà d'una dicotomia societat-sindicat. Aquesta realitat complexa remet a la tendència a l'escissió i a la divergència en els plantejaments, que reforça la noció que la fundació d'entitats agrícoles estava determinada per factors socials i polítics.

En definitiva, es va configurar una sociabilitat vinculada al context polític i econòmic que obeeix a necessitats individuals i de classe i que va sobrepassar la polaritat societària teòrica. Finalment, convé afegir que la limitació de la documentació primària disponible als arxius és una dificultat en la investigació en aquestes línies de recerca, que es deu a la pèrdua o a la preservació a títol particular.

Per a una visió general del cooperativisme a Catalunya, consulteu:

- Celada, R. (1989). *Aproximació a l'atlas cooperatiu de Catalunya fins 1936*. Barcelona: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.
- Pérez Baró, A. (1974). *Història de la cooperació catalana*. Barcelona: Editorial Nova Terra.
- Solà, P. (1998). *Itineraris per la sociabilitat meridional catalana; l'associacionisme i la cultura popular a la demarcació de Tarragona (1868-1964)*. Tarragona: Diputació de Tarragona.

Per a una anàlisi de l'evolució econòmica i social al camp amb el desenvolupament del capitalisme: Mayayo i Artal, A. (1995). *De pagesos a ciutadans. Cent anys de sindicalisme i cooperativisme agraris a Catalunya 1893-1994*. Catarroja-Barcelona: Editorial Afers.

Per a una anàlisi de l'associacionisme agrari des de l'Antropologia Social: Soronellas, M. (2006). *Pagesos en un món de canvis*. Tarragona: Publicacions URV.

Per a casos de municipis del Camp de Tarragona:

- Duch, M.; Franquès, J. (2006). *Viure de la terra: història i memòria del Sindicat Agrícola de Constantí (1905-2005)*. Tarragona: Silva Editorial.
- Gavalda, A. (1989). *L'associacionisme agrari a Catalunya. (El model de la Societat Agrícola de Valls: 1888-1988)*. Vols I i II. Valls: Institut d'Estudis Vallencs.
- Sánchez Cervelló, J.; Puig Vallverdú, G. (2017). *El Sindicat Agrícola de Sant Isidre. Cent anys de cooperació agrària a la Pobla de Mafumet (1917-2017)*. Pobla de Mafumet: Cooperativa Agrícola de Sant Isidre.
- Santesmases i Ollé, J. (1996). *El cooperativisme agrari a Vila-rodonà (1893-1939)*. Vila-rodonà: Centre d'Estudis del Gaià.

Representem,
agrupem,
acompanyem i
visibilitzem...

un model laboral compromès
amb la comunitat que es basa
en els valors d'autoajuda,
responsabilitat, democràcia,
igualtat, equitat i solidaritat.

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Premià 15, 1a planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62

cooperativestreball.coop

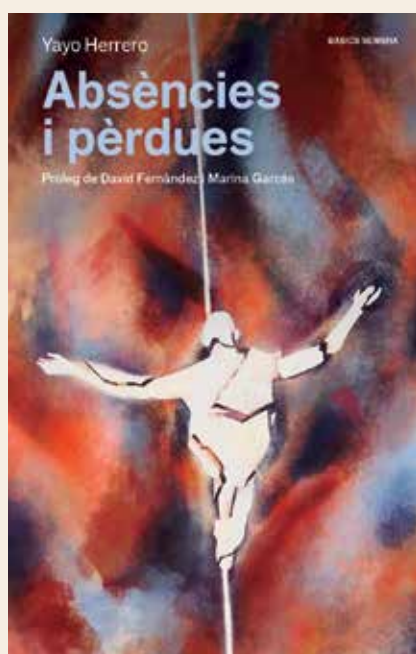

Participa de
la transformació
social!

T'ho expliquem a
nexe.coop

El capital ha declarat la guerra a la vida

Ricard Pedreira
Economista

Absències i pèrdues neix d'una sèrie d'articles publicats a la revista digital *Ctxt. Contexto y acción*.¹

La tesi fonamental que exposa és que l'existència del capitalisme en la nostra societat porta al deteriorament ecològic i dels equilibris que comporta la vida i que caldria llançar l'àncora per saber on som, on està el dalt i el baix, la dreta i l'esquerra.

En el pròleg es fa una afirmació bastant clara: "El capital ha declarat la guerra a la vida". El benefici és sagrat i cal sacrificar-ho tot per aconseguir-lo, fins i tot la supervivència de les persones, si cal. Ho veiem a molts països i estrats de la civilització. Fins a la revolució industrial, l'economia se sostenia sobre formes de vida naturals: la fusta, el cuir, la llana, la seda... La industrialització va trencar amb aquestes formes d'organització. Les energies fòssils van substituir el vent, els salts d'aigua i el sol.

L'economia actual posa l'atenció bàsicament en els diners com a sistema de mesura. Les matemàtiques dominen les grans mesures. Quan milloren les mesures dels guanys, més resta la mesura de l'aigua contaminada, dels arbres talats i les tones minerals extrets.

Es fa necessari, doncs, una ciència, sobretot social, que pensi la natura des de dins, sense intentar dominar-la. Una ciència terrenal capaç d'aturar els excessos de la mateixa ciència.

Si pensem en la nostra pròpia atenció, veurem que és important, ja que permet posar al davant els pensaments rellevants i ignorar els menys importants. L'empatia també és important, ja que permet pensar com els altres, usant la imaginació.

Avui, el nostre temps està concentrat en pantalles que saturen la nostra atenció, i els continguts no estan dissenyats per a una vivència compartida i positiva. Les grans empreses estudien

algoritmes per comprar més, per votar més concret, per desconfiar més...

Un altre tema que tracta és la memòria i el seu oposat, l'oblit. Si no hi ha memòria (i comprensió), no hi ha aprenentatge i la repressió obliga quasi sempre a l'oblit actiu. Els records reprimits no són massa accessibles a la consciència. Freud recorda que el que és reprimat forma part de l'inconscient i genera un malestar que no sabem d'on ve.

"La desmesura social, cada dia més present, no es responsabilitza dels actes propis". Recorda l'autora que, quan era nena, la seva àvia s'inculpava, resant "Por mi culpa, por mi culpa, por mi grandísima culpa", de pecats que no havia comès directament i que només

un tercer (un capellà) podia perdonar.

Hi ha també qui concep la llibertat com un escapoliment de la responsabilitat. El capitalisme és l'intent cada cop més salvatge de mantenir privilegis per a uns quants, prometent, malgrat això i alhora, que s'acabaran estenent a tots. Lacan parlava de "l'ètica dels solters" com a disposició mental, en la qual ens desprem cada vegada més de compromisos i de vincles.

Com a conclusió, es proposa transformar una política i una economia abocades al fracàs, segons la seva opinió, i organitzar una política i una economia compromesa amb la recuperació del nostre món real. "Una responsabilitat i esperança activa, contra els monstres

del desamor". Es tracta de recompondre l'equilibri, malgrat que la il·lusió de l'expansió sense límits, de surar sense esforç, és força atractiva.

Yayo Herrero (1965) és enginyera tècnica agrícola, antropòloga i educadora social. Té una desena de llibres publicats sobre ecologia social i ha estat coordinadora estatal de *Ecologistas en Acción*. Treballa a la cooperativa Garúa, que es dedica a l'educació, la recerca i la intervenció socioambiental.

Sembra llibres és una editorial independent i cooperativa que neix el 2014, per "sumar experiències i esforços i perquè creiem entre la interrelació entre lectors, autors i editors, per intercanviar idees i aprendre els uns dels altres".

1- Els títols d'aquests articles constitueixen l'índex del llibre publicat originalment en castellà *Ausencias y extravíos*, Madrid: Traficantes de sueños, 2021.

HERRERO, YAYO.

Absències i pèrdues.

València: Sembra llibres, 2023.

ISBN 9788416698967

80 pàgines

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

PALAU ROBERT
Passeig de Gràcia, 107
08008 Barcelona
Tel. 932 388 091

palaurobert.gencat.cat

Segueix-nos a:

PAISATGES PERSISTENTS

DUES PEDRES

EXPOSICIÓ
FINS AL 02.06.2024
ENTRADA GRATUÏTA

#EXPODUESPEDRES

sempre
endavant

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2024

**MÉS DE 9.000€
EN PREMIS**

**ELS MILLORS TREBALLS
DE FI DE GRAU,
FI DE MÀSTER
I FI DE POSTGRAU**

Fent el teu treball sobre
una temàtica vinculada a:

**ECONOMIA SOCIAL
I COOPERATIVES**

Premis de fins a 1.100€
(més 300€ en productes
i serveis del mercat social)

Últim dia per presentar els treballs:

22 de juliol de 2024

premis@rocagales.cat

Bases: economiasocial.coop/premis

